

Vrijdag 22 januari 1915 – ochtendeditie

Geïnterneerden.

Zes geïnterneerde Belgische officieren, onder wie een luitenant-kolonel, die onlangs tot de stand van soldaat werden teruggebracht, in verband met hun houding aan het front, zijn thans, naar men ons meldt, in hun rang hersteld. Zij vertrekken heden van Leeuwarden naar Amersfoort.

Men meldt aan het Centrum:

Een neef van mij woont in een Belgisch stadje in de buurt van Leuven en is daar leraar aan de staatsmiddelbare school.

Hij schrijft mij op 8 januari o.a.:

“Op dit ogenblik houdt de landstorm van Schwerin hier garnizoen. De Duitsers gedragen zich betamelijk en berokkenen geen last aan de burgers.

“Ik ben gelast driemaal per week lessen in het Nederlands aan de commandant en twee van zijn officieren te geven. Dit is een staaltje van Duits doorzicht en tevens een les aan onze Belgische franskiljons.”

Men meldt ons uit Maastricht:

Tot dusverre was het te Verviers zeer kalm geweest en ging iedereen er rustig zijn gang. Maar 14 dagen geleden zijn opeens 100 mannen naar het stadhuis opgeroepen, allen beneden 30 jaar, die voordien allen een verklaring hadden moeten tekenen, dat zij de wapens niet tegen de Duitsers zouden opnemen. Die 100 mannen kwamen niet meer terug; zij zijn gevangen genomen en volgens zeggen der gevluchten naar Duitsland gevoerd. Zodoende trachtten nu alle

mannen, die binnen die leeftijd vallen, zo spoedig mogelijk de grens over te komen. Dit moet natuurlijk zonder pas geschieden en is in de meeste gevallen met grote moeilijkheden gepaard gegaan.

Naar men uit Koewacht aan de Middelburgsche Courant meldt zijn alle producten der suikerfabriek van de heer M. Lippens, burgemeester te Moerbeke, door de Duitsers zaterdag jl. aangeslagen. Niets mag meer door de fabriek verkocht en geleverd worden. Alle bruikbare producten, vooral suiker, worden in wagons opgeladen en naar Duitsland vervoerd.

Van de Limburgse grens.

Het verscherpte passenstelsel heeft voor de bewoners van de Belgische dorpjes Petit en Grand Lanaye hoogst onaangename gevolgen. Deze plaatsjes, vooral Petit Lanaye, liggen onmiddellijk aan de Nederlandse grens. Tot verleden week mochten de bewoners van daar over de weg langs het kanaal naar Maastricht. Tot opeens op hoger bevel niemand meer door mocht. Die weg was niet officieel aangegeven en om in Nederland te komen, moeten de mensen nu over Moelingen, waar zij voor 6 frank een pas, geldig voor 14 dagen, moeten nemen en dan over Eijsden naar Maastricht kunnen. Ze moeten dus nu eerst ten minste 1 uur verder België in, dan naar de overkant van de Maas en van daar uit meer dan 2 uur lopen naar Maastricht, terwijl ze er anders in goede 3 kwartier waren. Een Belgisch onderwijzer, die dagelijks naar Maastricht kwam lesgeven, is nu van daar weggetrokken.

Uit Oostburg meldt men ons:

Hier zijn opnieuw een aantal Belgische vluchtelingen aangekomen, allen afkomstig uit het nabij de grens gelegen stadje Eeklo. Zij geven voor dat zij van de honger de wijk naar deze zijde van de grens

hebben moeten nemen. Werk was er in hun land niet te vinden. Zij klagen verder over de rekvisities van de Duitse troepen. Alle landbouwers en zelfs particulieren hebben moeten opgeven welk vee zij bezitten. Kleine lieden met een paar koeien moet van de twee beestjes er een afgeven. Alle levensmiddelen waren in Eeklo peperduur en schier niet te bekomen. Thans zijn deze vluchtelingen in de barakken alhier ondergebracht.

Vrijdag 22 januari 1915 – avondeditie

Een gesprek met generaal von Falkenhayn.

Generaal von Falkenhayn, de chef van de grote generale staf van het Duitse veldleger, heeft, naar Central News woensdag uit New York seinde, in het Duitse hoofdkwartier een gesprek gehad met een vertegenwoordiger van de Amerikaanse Associated Press.

In de loop van dit gesprek zegde generaal von Falkenhayn: “De oorlog kan wat Duitsland betreft onbepaald lang duren. Ik kan niet zien wat ons zou kunnen bewegen om de strijd te staken. Als wij ten onder gaan zal het zijn met ere, vechtende tot de laatste loopgraaf en de laatste man.”

Het was onjuist, zegde de generaal verder, om de krijgsverrichtingen der Duitsers in Vlaanderen te verklaren als een poging om Calais te bereiken. Integendeel, die fase van de veldtocht was het gevolg van een poging van de Fransen en de Engelsen om zich een weg in noordelijke richting te banen, de rechtervleugel der Duitsers te omvatten, Antwerpen te ontzetten en de Duitsers te nopen uit België terug te trekken. Hun plan was mislukt.

“Wij zijn volkomen voorbereid op een poging om in België te landen, en hoe eerder die ondernomen wordt, hoe beter.”

Belgische soldatenbrief.

Men schrijft ons uit Sluis:

Ik kreeg hier inzage van een pakje brieven, die een jonge Belgische werkmán, lichtung 1914, over zijn leven als soldaat aan zijn ouders heeft geschreven. Ze zijn kenmerkend voor de ondervindingen, die zo'n eenvoudige twintigjarige jongen opdoet in deze oorlogstijd, en vooral ook voor de dingen, die hem hierbij in het bijzonder bezighouden. Ik schrijf er hier en daar onveranderd een stuk uit over. De bekende “Brief van de loteling” van Conscience is daar toch maar pure romantiek bij.

Na in november te Veurne te zijn aangekomen, is hij vandaar gestuurd naar Duinkerken, vervolgens ingescheept naar Cherbourg en eindelijk te Saint Lô aangekomen, waar hij geoefend zou worden.

Op 20 november schrijft hij:

“Hier zijn wij nog altijd in garnizoen, en ook in goede gezondheid. Wij zijn tot nu toe nog niet gekleed, anders hebben wij nog niet gekregen dan een geweer, 3 hemden, twee onderlijven, een krawatte (das), en een zakkosje (tas), om alles in te steken. Anders hebben wij voor het ogenblik nog niets. Wij stellen het hier heel goed maar zijn maar slecht in het eten. Sedert ik van u vertrokken ben, heb ik nog maar één keer wat vet op mijn brood gehad, want hier kost alles even duur, en het is voor ons onbetaalbaar, daar wij niet veel geld meer op zak hebben. Ik ben ook verplicht geweest een paar sokken en een onderbroek te kopen, daarmee zijn mijn centen al zeer geminderd.

“Wij hebben ook tweemaal de Belgische soldij getrokken van 2,10 frank, maar nu staan wij op de Franse soldij van 5 centiemmen per dag, waarmee wij natuurlijk niets kunnen kopen, en veel nodig hebben. Aangaande het karakter van de Fransen zijn wij zeer ontevreden, daar zij zeggen dat wij in plaats van hun klas van 1914, naar de slag moesten gaan. Maar Engeland verzet zich daartegen. Hier komen nog alle dagen honderden gereformeerde soldaten binnen om de dienst aan te leren.” (Met gereformeerde soldaten bedoelt de briefschrijver Belgische soldaten, die aanvankelijk afgekeurd waren, en nader opgeroepen zijn voor de dienst).

Zoals uit deze brief dus blijkt, schijnen de Engelsen van mening te zijn, dat België op het ogenblik genoeg offers gebracht heeft.

In dezelfde geest als deze soldaat, schrijft ook een ander:

“Van naar het slagveld te gaan wordt er niet gesproken. Het schijnt dat de Engelsen niet willen hebben dat wij gaan. De Fransen moeten optrekken. Hedendaags komen er nog oude mannen (Belgen) binnen om de wapens te leren.”

Aanvankelijk blijkt de toestand in de Belgische instructiekampen allesbehalve rooskleurig te zijn geweest. Enige verbetering is er thans echter in gekomen door het kloeke optreden van de commandant. In een tweede brief van 6 december, schrijft de eerste soldaat daarover:

“Ik vind het mijn plicht u een brief te schrijven over het nieuws, dat wij hier komen te vernemen van onze commandant, dat ons verheugt.” Zo begon hij met een redevoering over de ongelukkige toestand: “Ik aanzie u allen als mijn kinderen” – sprak hij – “Daar gij allen hier geen ouders of familie hebt, en bovendien geen kleren genoeg om u te dekken, geen voeding genoeg om u te voeden en

maar 5 centiemmen per daags ontvangt voor soldij, heb ik alles in het werk gesteld om die toestand te verbeteren, en ik ben er in gelukt dit alles op goede voet te brengen door het geven van goed Belgisch eten, dat ons allen veel beter voedt, en ook nog van de Belgische soldij, die 2,10 frank per week bedraagt, en over enige dagen zullen wij ook voor onze soldaten kleren ontvangen, maar niet om hier nog lang te blijven.”

“Indien wij, beminde ouders, onze kleren zullen hebben, zal het zijn om ons naar België te begeven en om deel te nemen aan de oorlog. Hier zijn wij in Frankrijk met een 25.000-tal jonge soldaten, die naar België zullen komen, waarschijnlijk met de Nieuwjaarsmaand. Dit nieuws veranderde onze vreugde, want dit alles is niet aangenaam, wanneer men hoort spreken van naar de slag te moeten gaan, maar daar is toch niets aan te doen, beminde ouders. Wij zijn verplicht de wapens aan te nemen om ons afgenomen land terug te winnen en daarom de moed niet verloren. Ik hoop toch nog mekaar in goede gezondheid terug te zien.”

De 13^e december schrijft dezelfde soldaat, nog steeds uit Saint Lô:

“Een dezer dagen ben ik door de commandant van mijn compagnie de graad van korporaal aangeboden geweest. Ik wist niet of ik dit aan zou nemen. Na verdere inlichtingen genomen te hebben en zelfs bij ondervinding heb ik deze taak veel te lastig gevonden en ook door de tegenwoordige omstandigheden heb ik geweigerd hetgeen hun spijt deed, want zij hebben er veel nodig om de dienst te vergemakkelijken. Bijna al de oude korporaals zijn tot sergeant benoemd. Had het in tijd van vrede geweest, dan had ik die graad aangenomen en dan hadden wij ook bij mekaar geweest om te raadplegen, maar nu zijn wij van mekaar gescheiden. Om voort te gaan over die kandidaat korporaals, zij hebben deze week elk een kapotjas en een kepie gekregen, de kapotjas is uit lichte stof

vervaardigd, versierd met platte koperen knopen zonder wapen of nummer op, en met grote parmans aan de mouwen. Hun kepie is met een klep en ook met oorlappen, die opgeplooid zijn langs de boord, om neer te doen in de winter. Zij zijn in de vorm van deze der conducteurs van de elektrische tram. Maar van ons kostuum is terug geen sprake meer. Waarschijnlijk zullen wij van hier nog moeten vertrekken om onze kleren te halen, want zij herstellen hier al de broeken, vesten en schoenen. Mijn schoenen zijn ook reeds hersteld, mijn kostuum is nog in goede staat.

Volgens wij hier komen te vernemen in de dagbladen willen de Engelsen niet meer vooruit vooraleer zij nog een nieuw leger van een miljoen man hebben opgeroepen en deze zaak zal maar tegen de maand maart gereed zijn. Natuurlijk zullen wij dus ook aan deze oorlog moeten deelnemen. Beminde ouders, indien de toestand verergert, breng u allen in veiligheid.”